

วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในตำบลสะเตียง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ Political Culture of People in Sadiang Sub-District, Mueang District, Phetchabun Province

ศกุนตลา เพ็งเขียว^{1*} ธาณี สุขเกษม² เกรียงไกร ทองจิตติ³
E-mail: sakuntala.pen@pccru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในตำบลสะเตียง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในตำบลสะเตียง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในตำบลสะเตียง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยเชิงปริมาณ จำนวน 394 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบผสม และกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 13 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์ ร่วมกับการบันทึกภาคสนาม และการสังเกต

ผลการวิจัยพบว่า 1) วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนเป็นแบบไพร่ฟ้าที่ทุกคนรับรู้ข่าวสารทางการเมือง แต่ไม่สนใจเข้าร่วม มีเพียงส่วนน้อยที่จะเข้าร่วม 2) ปัจจัยที่มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน คือ ครอบครัว เพื่อน การศึกษา สื่อมวลชน สภาพแวดล้อมทางสังคม อาชีพ เศรษฐกิจ รายได้ ศาสนา และตัวผู้นำ 3) แนวทางการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน คือ การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมทางการเมืองมากขึ้น โดยใช้สื่อทุกแขนงเพิ่มช่องทางในการรับรู้ให้ได้มากที่สุดตามยุคตามสมัย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม การอบรมกล่อมเกลากิจการการเมือง

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study political culture of people living in Sadiang Sub-District, Mueang District, Phetchabun Province; 2) to study factors affecting political culture of people living in Sadiang Sub-District, Mueang District, Phetchabun Province, and 3) to study guidelines for promoting political culture of people living in Sadiang Sub-District, Mueang District, Phetchabun Province. This study was conducted by Integrating Quantitative and Qualitative Research Methods. The sample of quantitative research consisted of 394 people, obtained by multi-stage sampling. The qualitative research sample consisted of 13 people, obtained through purposive sampling. The tools used in quantitative research were questionnaires. Data was analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation. The tools used in qualitative research were interview forms with field recordings and observations.

The results showed that; 1) Political culture of the people is the subject political culture that everyone is aware of the political news but was not interested in participating, very few people got involved, 2) Factors affecting political culture of people is family, friends, education, mass media, social environment, occupation, economy, income, religion and leaders, 3) The approaches used to promote the political culture of the people is the encourage people to participate more in all political activities by broadening the channels of communication as much as possible in the modern era.

Keywords: the parochial political culture, the subject political culture, the participand political culture, political socialization

¹ นักศึกษา หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

² อาจารย์ประจำ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ความเป็นมาของปัญหา

การที่ประชาธิปไตยของคนไทยยังไม่มีการพัฒนานั้นมีหลายสาเหตุ สาเหตุหนึ่งเกิดจากวัฒนธรรมทางการเมือง เพราะวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของสังคมการเมือง ในเรื่องแบบแผนของทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม ความรู้สึกนึกคิด และการประเมินค่าของบุคคลที่มีต่อระบบการเมือง สิ่งเหล่านี้จะเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล อันจะนำไปสู่การแสดงออกหรือไม่แสดงออกทางการเมือง อาจจะเป็นไปในทางสนับสนุนต่อต้าน หรือนิ่งเฉยต่อระบบการเมืองก็ได้ วัฒนธรรมทางการเมืองจึงเป็นตัวการที่ทำให้ลักษณะของระบบการเมืองในแต่ละสังคมมีความแตกต่างกันออกไป (ยาวเรศ แต่งจวง. 2550)

วัฒนธรรมทางการเมืองจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการช่วยสร้างความชอบธรรมให้กับระบอบการปกครอง เพราะจะทำให้ประชาชนยอมรับระบอบการปกครอง วัฒนธรรมทางการเมืองยังช่วยกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เช่น การเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 ที่คณะราษฎรที่เป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงล้วนแต่เป็นผู้ได้รับการศึกษาจากต่างประเทศ โดยเฉพาะยุโรป จึงได้รับวัฒนธรรมทางการเมืองที่เน้นสิทธิเสรีภาพของประชาชน และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการปกครองในที่สุด (ธานี สุขเกษม. 2562) และวัฒนธรรมทางการเมืองยังช่วยสนับสนุนให้โครงสร้างทางการเมืองเข้มแข็งขึ้นก่อให้เกิดระบบทางการเมืองแบบประชาธิปไตยหรือการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้กระบวนการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของสังคมมีความมั่นคงยิ่งขึ้น ดังนั้น การเรียนรู้และการทำความเข้าใจถึงพฤติกรรมของประชาชนในกลุ่มต่างๆ ทั้งปัจจุบันและอนาคตจะทำให้เข้าใจวัฒนธรรมทางการเมืองของแต่ละสังคมมากยิ่งขึ้น และสามารถนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาระบบการเมืองการปกครองของไทยได้ในอนาคต (ณัฐพงษ์ ไบยา. 2550)

จากความเป็นมาและความสำคัญของวัฒนธรรมทางการเมืองที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ทำวิจัยเรื่อง “วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในตำบลสะเตียง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์” ขึ้น โดยทำการวิจัยในพื้นที่ตำบลสะเตียง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ เนื่องจากตำบลสะเตียงเป็นตำบลที่มีความเก่าแก่โบราณ มีประวัติความเป็นมาช้านาน วัฒนธรรมทางการเมืองที่สืบต่อกันมาจึงมีความหลากหลาย ทั้งหลากหลายความคิดหลากหลายความเชื่อจากคนหลายช่วงอายุ เห็นได้จากวิถีการดำเนินชีวิต ความคิดความเชื่อที่สื่อออกมา ความเป็นชุมชน สภาพบ้านเรือน ท่าทางการพูด ภาษาที่ใช้สื่อสาร ซึ่งในตำบลมีทั้งคนเก่าแก่ดั้งเดิมและคนที่อพยพจากถิ่นอื่นมาอยู่อาศัย โดยคนเก่าแก่ดั้งเดิมก็จะยึดถือความคิดความเชื่อที่บรรพบุรุษส่งต่อกันมา และถ่ายทอดให้ลูกหลานด้วยความคิดเดียวกัน ส่วนคนที่อพยพจากถิ่นอื่นมาอยู่ก็จะยึดถือความคิดความเชื่อจากถิ่นเดิมที่เคยอยู่มาใช้ในตำบล และก็ยังมีความรู้ใหม่ๆ ที่มีความคิดความเชื่อเป็นของตัวเอง ทำให้ประชาชนในตำบลมีความหลากหลายมาก พฤติกรรมและการแสดงออกจึงแตกต่างกัน ส่วนใหญ่ประชาชนที่ย้ายถิ่นฐานเข้ามาอาศัยจะมารวมตัวกันอยู่ที่ตำบลสะเตียงเป็นหลัก เพราะตำบลสะเตียงเป็นตำบลที่ใหญ่ที่สุดในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ทำให้ตำบลสะเตียงมีประชากรมากที่สุดในจังหวัดเพชรบูรณ์ถ้าเทียบกับตำบลอื่นๆ ในจังหวัด โดยอาณาเขตของตำบลสะเตียงมีลักษณะเป็นวงกลมเปรียบเสมือนไข่ขาวล้อมรอบตัวเมืองเพชรบูรณ์หรือตำบลในเมืองซึ่งเปรียบเสมือนไข่แดงซึ่งถือเป็นข้อดีเพราะทำให้ตำบลได้รับการพัฒนาให้เจริญโดยเร็วอย่างทั่วถึง อีกทั้งตำบลสะเตียงยังเป็นตำบลที่รวมหน่วยงานราชการ สถาบันการศึกษา ห้างสรรพสินค้า หมู่บ้านจัดสรร สวนสาธารณะ หรือสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดเพชรบูรณ์ไว้อีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในตำบลสะเตียง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในตำบลสะเตียง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์
3. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในตำบลสะเตียง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประเภทของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในตำบลสะเตียง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นการวิจัยแบบผสม คือ การวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

2.1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาของการวิจัยเชิงปริมาณ คือ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลภาคสนาม กับประชาชนในตำบลสะเตียง จำนวน 25,158 คน

2.1.2 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาของการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ผู้วิจัยได้มาซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key-informant) ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ (Expert Choice) ร่วมกับความเห็นของผู้วิจัย ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน และกำนันในตำบลสะเตียง จำนวน 13 คน ทั้งนี้ตำบลสะเตียงมี 13 หมู่บ้าน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

2.2.1 กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยเชิงปริมาณ คือ ประชาชนในตำบลสะเตียง จำนวน 394 คน ได้มาโดยวิธีการคำนวณหากลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่

2.2.2 กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ผู้ใหญ่บ้าน และกำนันในตำบลสะเตียง จำนวน 13 คน ได้มาโดยวิธีผ่านคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญร่วมกับความคิดเห็นของผู้วิจัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) ใช้มาตราวัด 5 ระดับ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นผู้ตรวจหาคุณภาพของเครื่องมือ และหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือผ่านการ pre-test วิเคราะห์ด้วยสถิติสัมประสิทธิ์แอลฟาของ cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.870

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์ร่วมกับการบันทึกภาคสนาม และการสังเกต โดยผู้วิจัยได้หาคุณภาพของเครื่องมือผ่านผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง 3 ท่าน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และทำการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง แบบสอบถามที่ใช้เก็บ 394 ชุด และได้รับแบบสอบถามกลับมา 394 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 เปอร์เซ็นต์

4.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ทำการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) โดยทำการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการกับผู้ใหญ่บ้าน และกำนันในตำบลสะเตียง จำนวน 13 คน ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นัดหมายวัน เวลา และสถานที่สัมภาษณ์ โดยคำนึงถึง วัน เวลา และสถานที่ที่ผู้ให้สัมภาษณ์สะดวก

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติ คือ

5.1.1 สถิติเชิงพรรณนา เพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยวิเคราะห์กับตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง การอบรมกลุ่มกลางทางการเมือง และข้อคำถามในวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อ 1-3

5.1.2 สถิติเชิงวิเคราะห์ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ และตัวแปรตามโดยวิธีทดสอบค่าที (T-test) และ One-way ANOVA (F-test) ณ ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาของการวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของประชาชน พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ คือ เพศหญิง จำนวน 207 คน อายุอยู่ในช่วง 31 - 40 ปี จำนวน 106 คน ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/เทียบเท่า จำนวน 110 คน อาชีพค้าขายรายย่อย/อาชีพอิสระ จำนวน 91 คน และรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากโทรทัศน์ จำนวน 194 คน

1.2 ผลการศึกษาการอบรมกลุ่มกลาหาทางารเมือง

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการอบรมกลุ่มกลาหาทางารเมือง

คำถาม	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ครอบครัวดำอบรม ส่งสอนสมาชิกในครอบครัวยให้เลือกคนดีมีคุณธรรมในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง	4.15	0.79	มาก
2. สถานที่ทำงานได้เปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการพูดคุยเสนอความคิดเห็นแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันตามวิธีการปกครองแบบประชาธิปไตย	3.85	0.81	มาก
3. สถาบันการศึกษาได้อบรม ปลุกฝัง ให้มีความรู้ มีทักษะ เข้าใจในเรื่องสิทธิ และหน้าที่ตามระบอบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย	3.70	0.92	มาก
4. ศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจที่ช่วยให้กระทำแต่สิ่งที่ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรมในการปกครองตนเอง และสังคม	3.64	0.91	มาก
5. ความรวดเร็วและเข้าถึงง่ายของสื่อโซเชียลทำให้เกิดความสนใจที่จะติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวของสถานการณ์ทางการเมือง	3.56	1.03	มาก
รวม	3.78	0.89	มาก

จากตารางที่ 1 การอบรมกลุ่มกลาหาทางารเมือง พบว่า ครอบครัวดำอบรม ส่งสอนสมาชิกในครอบครัวยให้เลือกคนดี มีคุณธรรมในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง โดยภาพรวมพบว่าประชาชนมีการปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15, S.D. = 0.79$)

สถานที่ทำงานได้เปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการพูดคุย เสนอความคิดเห็นแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันตามวิธีการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยภาพรวมพบว่าประชาชนมีการปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85, S.D. = 0.81$)

สถาบันการศึกษาได้อบรม ปลุกฝัง ให้มีความรู้ มีทักษะ เข้าใจในเรื่องสิทธิและหน้าที่ตามระบอบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยภาพรวมพบว่าประชาชนมีการปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70, S.D. = 0.92$)

ศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจที่ช่วยให้กระทำแต่สิ่งที่ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรมในการปกครองตนเองและสังคม พบว่าโดยภาพรวมประชาชนมีการปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64, S.D. = 0.91$)

และความรวดเร็วและเข้าถึงง่ายของสื่อโซเชียลทำให้เกิดความสนใจที่จะติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวของสถานการณ์ทางการเมือง โดยภาพรวมพบว่าประชาชนมีการปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56, S.D. = 1.03$)

1.3 ผลการศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในตำบลสะเตียง อำเภอมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในตำบลสะเตียง อำเภอมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

คำถาม	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ประชาชนต้องมีความกล้าหาญที่จะวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองด้วยความคิดที่สร้างสรรค์เพื่อแสดงให้ผู้ปกครองตระหนักว่าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจ	3.83	0.77	มาก
2. การเมืองเป็นเรื่องของนักการเมือง ประชาชนทั่วไปควรมีหน้าที่เชื่อฟังและปฏิบัติตามกฎหมายเท่านั้น	3.68	0.86	มาก
3. เมื่อเกิดปัญหาประชาชนต้องรวมตัวกันเป็นกลุ่มเผชิญหน้าลุกขึ้นสู้กับปัญหาที่เข้ามา เช่น ความไม่ถูกต้อง และสิ่งใดๆ ก็ตามทีเข้ามาเอารัดเอาเปรียบ เพื่อคุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของตน	3.48	0.84	มาก
4. ประชาชนควรให้ความสนใจใ้ใจทางการเมือง โดยติดตามข่าวสาร สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคมอยู่ตลอด	3.47	0.97	มาก
5. ประชาชนต้องเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองตลอดทุกกระบวนการ เพื่อควบคุม กำกับ และตรวจสอบให้ผู้ปกครองใช้อำนาจโดยชอบธรรม และตอบสนองความต้องการของประชาชน	3.41	0.90	มาก
รวม	3.57	0.87	มาก

จากตารางที่ 2 วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในตำบลสะเตียง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ประชาชนต้องมีความกล้าหาญที่จะวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองด้วยความคิดที่สร้างสรรค์เพื่อแสดงให้ผู้ปกครองตระหนักว่าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจ โดยภาพรวมพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83, S.D. = 0.77$)

การเมืองเป็นเรื่องของนักการเมือง ประชาชนทั่วไปควรมีหน้าที่เชื่อฟังและปฏิบัติตามกฎหมายเท่านั้น โดยภาพรวมพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68, S.D. = 0.86$)

เมื่อเกิดปัญหาประชาชนต้องรวมตัวกันเป็นกลุ่มเผชิญหน้าสู้กับปัญหาที่เข้ามา เช่น ความไม่ถูกต้อง และสิ่งใดๆ ก็ตามที่เข้ามาเอารัดเอาเปรียบ เพื่อคุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของตน โดยภาพรวมพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวในระดับมาก ($\bar{X} = 3.48, S.D. = 0.84$)

ประชาชนควรให้ความสนใจใส่ใจทางการเมือง โดยติดตามข่าวสาร สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคมอยู่ตลอด โดยภาพรวมพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวในระดับมาก ($\bar{X} = 3.47, S.D. = 0.97$)

และประชาชนต้องเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองตลอดทุกกระบวนการ เพื่อควบคุม กำกับ และตรวจสอบให้ผู้ปกครองใช้อำนาจโดยชอบธรรม และตอบสนองความต้องการของประชาชน โดยภาพรวมพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวในระดับมาก ($\bar{X} = 3.41, S.D. = 0.90$)

1.4 ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในตำบลสะเตียง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในตำบลสะเตียง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

คำถาม	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่มีผลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรม ลักษณะนิสัย และบุคลิกภาพของบุคคลในสังคมซึ่งจะแสดงออกมาให้เห็นในรูปแบบใดแบบหนึ่ง	3.88	0.80	มาก
2. กระบวนการอบรมกล่อมเกลาและการเรียนรู้ทางการเมืองจะช่วยสร้างความรู้สึกนึกคิดทางการเมืองจนกระทั่งทำให้เกิดความกระตือรือร้นที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมและมีบทบาททางการเมือง	3.70	0.78	มาก
3. การที่บุคคลมีการศึกษา มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองการปกครอง รู้จักสิทธิ และหน้าที่ของตน มีภาวะความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีจะสามารถปฏิบัติตามระบอบการเมืองการปกครอง แบบประชาธิปไตยให้เหมาะสมได้	3.72	0.78	มาก
4. กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อแบบแผนของพฤติกรรมทั้งในด้านความคิด ความเชื่อ การตัดสินใจหรือการแสดงออก เพราะการที่บุคคลมีเพื่อนหลายๆ คนนั้น จะส่งผลทำให้พฤติกรรมที่แสดงออกมา มีความหลากหลาย	3.59	0.90	มาก
5. ความแตกต่างในฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคลจะเป็นตัวแบ่งชนชั้นทางสังคม และคุณค่าความเป็นมนุษย์ของแต่ละคนให้ลดหลั่นกันไปตามลำดับ	3.55	0.87	มาก
6. กลุ่มสื่อมวลชนต่างๆ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และสื่อโซเชียลมีเดียจะเป็นตัวการที่ช่วยทำให้เกิดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยและการติดต่อสื่อสารร่วมกันเกี่ยวกับเหตุการณ์ปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้น	3.50	0.93	มาก
7. กลุ่มอาชีพเป็นสถาบันที่สำคัญในการผลิตบุคคลออกมาสู่สังคมการทำงาน ซึ่งจะต้องดำเนินวัฒนธรรมการทำงานโดยใช้หลักการของประชาธิปไตยด้วย	3.49	1.04	มาก
8. หลักคำสอนของศาสนาจะช่วยให้เห็นถึงความสำคัญในคุณค่าความเป็นมนุษย์ โดยเน้นความเท่าเทียมกัน การปราศจากชนชั้นวรรณะชาติกำเนิด เน้นสิทธิเสรีภาพ และการใช้หลักเหตุผลพิจารณาตัดสินเรื่องต่างๆ ตามความจริงที่ปรากฏ	3.42	1.07	มาก
รวม	3.61	0.90	มาก

จากตารางที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในตำบลสะเตียง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่มีผลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรม ลักษณะนิสัย และบุคลิกภาพของบุคคลในสังคมซึ่งจะแสดงออกมาให้เห็นในรูปแบบใดแบบหนึ่ง โดยภาพรวมพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88, S.D. = 0.80$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ครอบครัว มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน เพราะครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดในการหล่อหลอมบุคลิกภาพและการแสดงออก ครอบครัวที่เปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็น ยอมรับฟัง เคารพเหตุผล ครอบครัวลักษณะนี้ย่อม

เอื้อต่อระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยหรือการมีส่วนร่วม แต่ถ้าครอบครัวมีแต่การใช้อำนาจ ช่มชู้ ปฏิเสธความคิดเห็นของสมาชิกในครอบครัว ครอบครัวลักษณะนี้ไม่ได้ส่งเสริมแนวคิดประชาธิปไตยเลย มีแต่จะทำให้รู้สึกไม่อยากจะเกี่ยวข้องกับส่วนร่วมด้วย

กระบวนการอบรมกลุ่มเกลาและการเรียนรู้ทางการเมืองจะช่วยสร้างความรู้สึกรู้สึกนึกคิดทางการเมืองจนกระทั่งทำให้เกิดความกระตือรือร้นที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมและมีบทบาททางการเมือง โดยภาพรวมพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.78) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า กระบวนการอบรมกลุ่มเกลาทางการเมือง มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน เพราะกระบวนการอบรมกลุ่มเกลาทางการเมืองจะทำให้บุคคลเกิดการรับรู้และปฏิบัติ ซึ่งเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตของทุกคน เมื่อบุคคลเติบโตขึ้นมีประสบการณ์ชีวิตที่หลากหลายขึ้นก็ย่อมมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติดั้งเดิมให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชีวิตที่เปลี่ยนไป จะเห็นได้ว่าบุคคลในสังคมแต่ละคนนั้นจะถูกห้อมล้อมด้วยบรรยากาศทางการเมืองของสังคมซึ่งมีลักษณะต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อบุคคลทั้งสิ้น นอกจากสภาพแวดล้อมทางการเมืองแล้วยังมีสถาบันต่างๆ ที่เป็นตัวการในการอบรมกลุ่มเกลาทางการเมืองอีกไม่ว่าจะเป็นครอบครัว การศึกษา เพื่อน อาชีพ ศาสนา หรือสื่อมวลชน

การที่บุคคลมีการศึกษามีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองการปกครอง รู้จักสิทธิ และหน้าที่ของตนมีภาวะความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีจะสามารถปฏิบัติตามระบอบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยให้เหมาะสมได้ โดยภาพรวมพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.78) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การศึกษา มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน เพราะการศึกษาจะช่วยถ่ายทอดความรู้เรื่องการเมืองการปกครอง แนวคิดและวิถีประชาธิปไตยตามความเหมาะสมกับช่วงวัยของสมาชิกในสังคม ทำให้สมาชิกของสังคมมีความรู้ มีทักษะ เข้าใจในเรื่องสิทธิและหน้าที่ รวมถึงการแสดงออก การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีในสังคม ในทางตรงกันข้ามหากสมาชิกในสังคมเคยได้รับการศึกษาที่ละเลยมา การศึกษาที่ไม่สนใจสอนแนวคิดแบบประชาธิปไตย มุ่งสอนแต่การท่องจำ มีแต่คำสั่งให้ปฏิบัติตาม ใช้อำนาจ สอนแบบไม่เปิดโอกาสให้ได้คิดเอง ทำเอง ก็จะทำให้เกิดความไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่คุ้นเคยกับเรื่องสิทธิและหน้าที่ หากเป็นเช่นนี้ก็ส่งผลต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในสังคมหรือระบบการเมืองการปกครองในอนาคตอีกด้วย

กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อแบบแผนของพฤติกรรมทั้งในด้านความคิด ความเชื่อ การตัดสินใจหรือการแสดงออก เพราะการที่บุคคลมีเพื่อนหลายๆ คนนั้น จะส่งผลทำให้พฤติกรรมที่แสดงออกมา มีความหลากหลาย โดยภาพรวมพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 0.90) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เพื่อน มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน เพราะตั้งแต่เล็กจนโตเราทุกคนล้วนมีเพื่อนมากมายหลายคน การมีเพื่อนหลายคนทำให้เราค่อยๆ สะสมและซึมซับความคิด และพฤติกรรมหลายๆ อย่างจากเพื่อนมาเรื่อยๆ ถ้าเพื่อนเราเป็นคนที่มีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น มีความเป็นผู้นำและผู้ตาม เราก็จะค่อยๆ กลายเป็นคนแบบนั้นด้วย แต่ถ้าเพื่อนเราเป็นคนไม่สนใจสังคม ใช้ชีวิตไปเรื่อยๆ ไม่สนใจคนอื่น ๆ สนใจแต่เรื่องของตัวเอง เราก็อาจจะกลายเป็นคนแบบนั้นไปด้วยเช่นกัน อิทธิพลเหล่านี้จะเป็นตัวหล่อหลอมวัฒนธรรมทางการเมืองให้กับสมาชิกในสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม ความแตกต่างในฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคลจะเป็นตัวแบ่งชนชั้นทางสังคม และคุณค่าความเป็นมนุษย์ของแต่ละคนให้ลดหลั่นกันไปตามลำดับ โดยภาพรวมพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.87) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ความแตกต่างทางฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคล มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน เพราะทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยมของประชาชนส่วนใหญ่ยังคงยอมรับในอำนาจที่เหนือกว่าและความแตกต่างในฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม คือเลือกที่จะเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมกิจกรรมในสังคมนั้นๆ เพราะมองว่าการเมืองยังถือเป็นเรื่องของผู้มีอำนาจผู้ปกครองนักการเมืองผู้ที่มีเงินร่ำรวยไม่เกี่ยวข้องกับประชาชนทั่วไปในสังคม คนส่วนใหญ่จึงยอมรับในความแตกต่างของคุณค่าความเป็นมนุษย์นี้อย่างชัดเจน

กลุ่มสื่อมวลชนต่างๆ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และสื่อโซเชียลมีเดียจะเป็นตัวการที่ช่วยทำให้เกิดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยและการติดต่อสื่อสารร่วมกันเกี่ยวกับเหตุการณ์ปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้น โดยภาพรวมพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.93) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สื่อมวลชน มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน เพราะสื่อมวลชนเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ ในสังคม ช่วยปลูกฝัง หล่อหลอมแนวความคิด ความเชื่อ ทัศนคติให้กับประชาชน และเป็นสื่อกลางที่ช่วยสร้างความเข้าใจให้กับประชาชน เพื่อให้ประชาชนรู้ว่าขณะนี้สังคมเป็นอย่างไร ผู้นำกำลังทำอะไร และอีกด้านก็ทำให้ผู้นำทราบความทุกข์ร้อน ความต้องการของประชาชน ซึ่งปัจจุบันมีสื่อโซเชียลมีเดียมากมาย ทั้ง Line Facebook Twitter YouTube Internet ที่คอยเสนอข่าวได้อย่างฉับไว ทำให้ทุกคนสามารถเข้าถึงและรับรู้ข่าวสารได้อย่างทันทั่วถึง

กลุ่มอาชีพเป็นสถาบันที่สำคัญในการผลิตบุคคลออกมาสู่สังคมการทำงาน ซึ่งจะต้องดำเนินวัฒนธรรมการทำงานโดยใช้หลักการของประชาธิปไตยด้วย โดยภาพรวมพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวในระดับมาก ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 1.04) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า อาชีพ มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน เพราะสภาพแวดล้อมและลักษณะของงานจะมีอิทธิพลอย่างมากในการหล่อหลอมถ่ายทอดบุคลิกภาพรวมถึงทัศนคติและการตัดสินใจในปัญหาต่างๆ ของบุคคล เมื่อบุคคลได้ทำอาชีพใดอาชีพหนึ่งเป็น

เวลานานจะทำให้บุคคลนั้นรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของงานนั้น จะเคยชินและยอมรับสภาพความเป็นอยู่ รวมถึงระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ ด้วย ถ้าอาชีพนั้นมีระบบงานแบบประชาธิปไตย ก็จะช่วยเหลือหลอมบุคลิกภาพให้แสดงออกมาแบบประชาธิปไตย เมื่อมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองก็จะมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับประชาธิปไตยเป็นอย่างดี ในทางตรงข้ามถ้าอาชีพนั้นมีการกดขี่เอาใจเอาเปรียบ มีการเล่นพรรคเล่นพวก ไม่เปิดโอกาสให้มีการตัดสินใจร่วมกัน ก็จะทำให้เกิดความไม่คุ้นเคยกับวิธีการปกครองแบบประชาธิปไตย เพราะเคยชินกับระบบสั่งการมากกว่าระบบการคิดที่ใช้เหตุผลและทำให้ไม่อยากจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง

และหลักคำสอนของศาสนาจะช่วยชี้ให้เห็นถึงความสำคัญในคุณค่าความเป็นมนุษย์ โดยเน้นความเท่าเทียมกัน การปราศจากชนชั้นวรรณะชาติกำเนิด เน้นสิทธิเสรีภาพ และการใช้หลักเหตุผลพิจารณาตัดสินเรื่องต่างๆ ตามความจริงที่ปรากฏ โดยภาพรวมพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวในระดับมาก ($\bar{X} = 3.42, S.D. = 1.07$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ศาสนา มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน เพราะคำสอนของพุทธศาสนามีผลต่อทัศนคติ และความเชื่อ ซึ่งส่งผลต่อการแสดงออกของประชาชน ทำให้ประชาชนเข้าใจความเป็นมนุษย์ รู้จักความเท่าเทียมกันและผิดชอบชั่วดี หลักธรรมคำสอนถือเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ เมื่อเจอกับความทุกข์หรือความไม่เป็นธรรมในสังคม โดยเฉพาะเรื่อง “กฎแห่งกรรม” ที่ทำให้ประชาชนไม่ลุกขึ้นมาต่อสู้หรืออาฆาตพยาบาทแต่จะเป็นฝ่ายยอมทนเพื่อรอให้ถึงเวลาที่อีกฝ่ายได้รับการชดใช้ หรือเรื่องที่ว่าลูกต้องเชื่อฟังพ่อแม่ไม่ว่าพ่อแม่ไม่รักหรือไม่รักนั้นจะบาป คำสอนในบางครั้งก็ทำให้คนขาดความเป็นตัวของตัวเองถึงจะเป็นฝ่ายถูกแต่ก็ไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นหรือคัดค้านเรียกร้องใดๆ ลักษณะเช่นนี้ถือว่ามีผลต่อการปกครองแบบมีส่วนร่วมหรือวิถีประชาธิปไตยด้วย

1.5 ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในตำบลสะเตียง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในตำบลสะเตียง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

คำถาม	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การส่งเสริมให้รัฐกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่นให้มากกว่าเดิม ไม่ควรรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง เพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองได้ง่ายขึ้น	3.85	0.77	มาก
2. การส่งเสริมให้ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็นกับผู้นำชุมชนเพื่อเป็นการช่วยขับเคลื่อนทางการเมืองและพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า	3.73	0.81	มาก
3. การส่งเสริมให้ประชาชนเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันภายใต้ความคิดเห็นที่แตกต่าง มีความอดทนอดกลั้น รู้จักวิเคราะห์แยกแยะอย่างมีเหตุผล เพื่อไม่ให้เกิดความแตกแยกและอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติ	3.66	0.84	มาก
4. การส่งเสริมให้ประชาชนสนใจและใส่ใจกับการเมือง นำความรู้ที่ตนเองมีไปใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยตระหนักเสมอว่าการเมืองเป็นเรื่องของทุกคน	3.62	0.89	มาก
5. การส่งเสริมให้ประชาชนเปลี่ยนแปลงพัฒนาระบบความคิดความเชื่อแบบดั้งเดิม ยอมรับสิ่งใหม่ๆ ในสังคม โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ทางการเมืองจากสถาบันต่างๆ ที่สำคัญ	3.60	1.07	มาก
รวม	3.69	0.88	มาก

จากตารางที่ 4 แนวทางการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในตำบลสะเตียง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าการส่งเสริมให้รัฐกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่นให้มากกว่าเดิมไม่ควรรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง เพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองได้ง่ายขึ้น โดยภาพรวมพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85, S.D. = 0.77$)

การส่งเสริมให้ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็นกับผู้นำชุมชนเพื่อเป็นการช่วยขับเคลื่อนทางการเมืองและพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า โดยภาพรวมพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73, S.D. = 0.81$)

การส่งเสริมให้ประชาชนเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันภายใต้ความคิดเห็นที่แตกต่าง มีความอดทนอดกลั้น รู้จักวิเคราะห์แยกแยะอย่างมีเหตุผล เพื่อไม่ให้เกิดความแตกแยก และอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติ โดยภาพรวมพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66, S.D. = 0.84$)

การส่งเสริมให้ประชาชนสนใจและใส่ใจกับการเมือง นำความรู้ที่ตนเองมีไปใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยตระหนักเสมอว่าการเมืองเป็นเรื่องของทุกคน โดยภาพรวมพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62, S.D. = 0.89$)

และการส่งเสริมให้ประชาชนเปลี่ยนแปลงพัฒนาระบบความคิดความเชื่อแบบดั้งเดิม ยอมรับสิ่งใหม่ๆ ในสังคม โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ทางการเมืองจากสถาบันต่างๆ ที่สำคัญ โดยภาพรวมพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 1.07)

2. ผลการศึกษาของการวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในตำบลสะเตียงส่วนใหญ่เป็นแบบไพร่ฟ้าที่ทุกคนจะรับรู้ข่าวสารทางการเมืองตลอด รู้แบบทั่วๆ ไป ตามทันกระแสเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แต่ก็ไม่ค่อยสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วม เพราะด้วยความที่มีอาชีพที่หลากหลายทำให้มีเวลาว่างไม่ตรงกัน และการเห็นคุณค่าความสำคัญหรือประโยชน์ที่จะได้รับจากการเข้ามามีส่วนร่วมของแต่ละคนนั้นแตกต่างกัน จึงมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วม แต่หากมีมาตรการหรือข้อปฏิบัติจากรัฐที่ประกาศออกมาในสังคมประชาชนก็พร้อมที่จะเชื่อฟังและปฏิบัติตามอยู่ตลอด

2.2 ปัจจัยที่มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในตำบลสะเตียงมีด้วยกันหลายปัจจัยซึ่งได้แก่ ครอบครัว เพื่อน การศึกษา สื่อมวลชน สภาพแวดล้อมทางสังคม อาชีพ เศรษฐกิจ รายได้ ศาสนา และตัวผู้นำ ปัจจัยเหล่านี้จะมีผลต่อการแสดงออกของประชาชนที่ส่งผลให้แต่ละคนมีพฤติกรรมหรือการแสดงออกที่แตกต่างกัน เพราะประชาชนแต่ละคนย่อมได้รับการอบรมสั่งสอนปลูกฝังความคิดความเชื่อมาแตกต่างกัน ดังนั้น การให้ลำดับความสำคัญในชีวิตของแต่ละคนจึงไม่เหมือนกัน

2.3 แนวทางการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในตำบลสะเตียงส่วนใหญ่จะเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น โดยการเพิ่มช่องทางในการรับรู้ให้ได้มากที่สุดตามยุคตามสมัย โดยใช้สื่อทุกแขนง สื่อโซเชียล Facebook Line เป็นกลุ่มเครือข่ายในการรวมตัวกันของประชาชนเพื่อเป็นช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร มีการประชาสัมพันธ์แบบหอกระจายข่าว เสียตามสาย ติดป้ายประกาศ เพื่อให้ทุกคนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารกันได้อย่างทั่วถึงมากที่สุด เพราะจะทำให้ประชาชนตามทันเหตุการณ์หรือสถานการณ์ในปัจจุบัน ซึ่งส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าของชุมชนและสังคมอีกด้วย

อภิปรายผล

1. อภิปรายผลเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในตำบลสะเตียง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

ผลการศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในตำบลสะเตียง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าประชาชนจะต้องมีความกล้าหาญที่จะวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองด้วยความคิดที่สร้างสรรค์ เพื่อแสดงให้เห็นผู้ปกครองตระหนักว่าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจ และพบว่าวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในตำบลสะเตียงส่วนใหญ่เป็นแบบไพร่ฟ้าที่ทุกคนจะรับรู้ข่าวสารทางการเมืองตลอด รู้แบบทั่วๆ ไป แต่ก็ไม่ค่อยสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วม มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วม แต่หากมีมาตรการหรือข้อปฏิบัติจากรัฐที่ประกาศออกมาในสังคมประชาชนก็พร้อมที่จะเชื่อฟังและปฏิบัติตามอยู่ตลอด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอัลมอนต์ และเวอร์บา ในเรื่อง วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2559) ระบุว่า วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจต่อระบบการเมืองโดยทั่วๆ ไป แต่ไม่สนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง บุคคลเหล่านี้มักมีพฤติกรรมยอมรับอำนาจรัฐ เชื่อฟัง และปฏิบัติตามกฎหมายของรัฐด้วยความยินดี ขัดแย้งกับผลงานวิจัยของพีระพงศ์ สุจริตพันธ์, พีรดาวิ หมดอำตม์ และปาริชาติ ชุมพงค์ (2561) ได้ทำวิจัยเรื่อง วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในอำเภอลือชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอลือชัยเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม คือ ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองเป็นอย่างดี เห็นคุณค่า และมีความสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งนี้เพื่อควบคุม กำกับ และตรวจสอบให้ผู้ปกครองใช้อำนาจปกครองเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า วัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมจะเป็นอย่างไร ย่อมขึ้นอยู่กับอิทธิพลของวัฒนธรรมในสังคม หรือวัฒนธรรมส่วนรวมของสังคมนั้นๆ วัฒนธรรมทางการเมืองของแต่ละพื้นที่จะมีความแตกต่างกันออกไปแล้วแต่ความหลากหลายของคนในสังคม หรือชุมชน จึงไม่สามารถที่จะระบุได้ว่าวัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทยเป็นแบบใดแบบหนึ่ง เพราะในทุกๆ พื้นที่ประชาชนล้วนมีหลายกลุ่ม มีความหลากหลาย ทั้งหลากหลายทางความคิด และหลากหลายทางการกระทำ จึงทำให้วัฒนธรรมทางการเมืองของแต่ละสังคมมีความแตกต่างกันออกไป การที่จะทำให้สมาชิกในสังคมยึดถือวัฒนธรรมทางการเมืองแบบใดแบบหนึ่งคงจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทางสังคมของส่วนรวมให้สอดคล้องกับระบบการเมืองการปกครองด้วย เพื่อให้ลักษณะการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ทางสังคมเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2. อภิปรายผลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในตำบลสะเตียง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

ผลการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในตำบลสะเตียง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่มีผลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรม ลักษณะนิสัย และบุคลิกภาพของบุคคลใน

สังคม และพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในตำบลสะเดียง คือ ครอบครัว เพื่อน การศึกษา สื่อมวลชน สภาพแวดล้อมทางสังคม อาชีพ เศรษฐกิจ รายได้ ศาสนา และตัวผู้นำ ปัจจัยเหล่านี้จะมีผลต่อการแสดงออกของประชาชนที่ส่งผลให้แต่ละคนมีพฤติกรรมหรือการแสดงออกที่แตกต่างกัน เพราะประชาชนแต่ละคนย่อมได้รับการอบรมสั่งสอนปลูกฝังความคิดความเชื่อ มาแตกต่างกัน ดังนั้น การให้ลำดับความสำคัญในชีวิตของแต่ละคนจึงไม่เหมือนกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของมิเชล รัช และฟิลลิป แอททอพพ์ (วุฒิสกัต์ บุตุน. 2550) ระบุว่า กระบวนการอบรมกลุ่มเกลตาทางการเมือง เป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลรู้จักตนเองว่า อยู่ในระบบการเมือง ทำให้เกิดการรับรู้และปฏิบัติ กระบวนการนี้เกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่ รวมทั้งเกิดขึ้นจากสถาบันต่างๆ ที่เป็นตัวการในการอบรมกลุ่มเกลตาทางการเมือง ซึ่งได้แก่ ครอบครัว การศึกษา กลุ่มเพื่อน กลุ่มทางศาสนา กลุ่มการทำงาน และสื่อมวลชนต่างๆ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของนิติธร กล้าคุ้ม และเชี่ยวชาญ อาศวีวัฒนกุล (2561) ได้ทำวิจัยเรื่อง วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตศาลายา พบว่า นักศึกษามีวัฒนธรรมทางการเมืองและพฤติกรรมกรมมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในระดับสูง เนื่องจากนักศึกษาได้รับการส่งเสริมให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยผ่านการถ่ายทอดความรู้ความเชื่อ ค่านิยม และการปลูกจิตสำนึกที่เกี่ยวข้องกับการเมืองในสังคมผ่านการอบรมกลุ่มเกลตาจากกลุ่มสถาบันต่างๆ เช่น ครอบครัว เพื่อน มหาวิทยาลัย และสื่อสารมวลชน

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ปัจจัยที่มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนหรือปัจจัยที่เป็นตัวช่วยในการกำหนดวัฒนธรรมทางการเมืองของแต่ละสังคม คือ การปลูกจิตสำนึกที่เกี่ยวข้องกับระบบการเมืองในสังคมโดยผ่านกระบวนการอบรมกลุ่มเกลตาทางการเมืองจากกลุ่มสถาบันต่างๆ ทางสังคม เช่น ครอบครัว การศึกษา กลุ่มเพื่อน กลุ่มอาชีพ และกลุ่มศาสนา รวมไปถึงมีตัวกลางที่ทำหน้าที่ถ่ายทอด และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองให้แก่ประชาชนนั่นก็คือ กลุ่มสื่อสารมวลชน เช่น โทรทัศน์ วิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ กระบวนการเหล่านี้จะทำให้บุคคลรู้จักตัวเอง ทำให้เกิดการรับรู้ และแสดงออก โดยเกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของสังคมที่บุคคลนั้นอาศัยอยู่ผ่านการสั่งสอน อบรม ถ่ายทอด หรือปลูกฝัง ซึ่งส่งผลให้แต่ละคนมีความรู้ความคิด ความเชื่อ และการแสดงออกที่ไม่เหมือนกัน

3. อภิปรายผลเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในตำบลสะเดียง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

ผลการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในตำบลสะเดียง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ควรส่งเสริมให้รัฐกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่นให้มากกว่าเดิม ไม่ควรรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง เพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมได้ง่ายขึ้น และพบว่าแนวทางการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในตำบลสะเดียง คือ การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น โดยการเพิ่มช่องทางในการรับรู้ให้ได้มากที่สุดตามยุคสมัย โดยใช้สื่อทุกแขนง สื่อโซเชียล Facebook Line เป็นกลุ่มเครือข่ายในการรวมตัวกันของประชาชนเพื่อเป็นช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร มีการประชาสัมพันธ์แบบหอกระจายข่าว เสียงตามสาย ติดป้ายประกาศ เพื่อให้ทุกคนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารกันได้อย่างทั่วถึงมากที่สุด เพราะจะทำให้ประชาชนตามทันเหตุการณ์ในปัจจุบัน ซึ่งส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าของชุมชนและสังคมอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของแคโรล เพทแมน (ธานี สุขเกษม. 2562) ระบุว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นสิทธิอันชอบธรรมของประชาชน เป็นการแสดงออกซึ่งความต้องการของประชาชนที่มีต่อรัฐบาล เปรียบเสมือนกระจกเงาที่คอยสะท้อน การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตยในแง่ที่ทำให้ผู้ปกครองกับผู้อยู่ใต้การปกครองมีโอกาสทราบความต้องการซึ่งกันและกัน และจะทำให้รัฐบาลดำเนินนโยบายทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนมากขึ้นอีกด้วย สอดคล้องกับผลงานวิจัยของพรอัมรินทร์ พรหมเกิด (2557) ได้ทำวิจัยเรื่อง วัฒนธรรมทางการเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตยในเขตชนบทอีสาน : กรณีศึกษาประชาชนในเขตหมู่บ้านคำบง และหมู่บ้านสะอาด ตำบลสะอาด อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น พบว่า แนวทางในการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมือง คือ การสร้างสำนักแห่งการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยผู้นำควรทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในการเอาใจใส่เรื่องบ้านเมือง ติดตาม เผยแพร่ข่าวสารสถานการณ์บ้านเมืองอยู่ตลอดเวลา ควรมีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านตื่นตัว และสนใจข้อมูลข่าวสารบ้านเมืองโดยผ่านสื่อประเภทต่างๆ และควรมีการจัดกิจกรรมที่ให้ความสำคัญและประโยชน์กับคนในแต่ละกลุ่ม เพื่อให้ประชาชนมีกำลังใจรู้สึกอยากตอบแทนและช่วยเหลือกิจกรรมของส่วนรวม

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การส่งเสริมการให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ถือเป็นแนวทางการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน เพราะการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นสิทธิอันชอบธรรมของประชาชน ประชาชนมีสิทธิที่จะปกครองตนเอง และรักษาผลประโยชน์ของตนได้ ฉะนั้นประชาชนควรให้ความสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ควรตื่นตัวติดตาม และสนใจข่าวสารทางการเมือง ควรรักษาสิทธิของตน ควรมาแสดงออกซึ่งความต้องการ เพื่อให้รัฐบาลดำเนินนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนจริงๆ และเพื่อช่วยให้สังคมมีการพัฒนาเจริญก้าวหน้าไปได้ไกลมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวินิจฉัยเรื่อง “วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในตำบลสะเตียง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์” สามารถสรุปผลการวิจัยได้ว่า วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในตำบลสะเตียงเป็นแบบไพร่ฟ้าที่ทุกคนรับรู้ข่าวสารทางการเมืองตลอด แต่ไม่สนใจเข้าร่วม มีเพียงส่วนน้อยที่จะเข้าร่วม แต่หากมีมาตรการหรือข้อปฏิบัติจากรัฐที่ประกาศออกมาประชาชนก็พร้อมที่จะปฏิบัติตาม โดยปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน คือ ครอบครัว เพื่อน การศึกษา สื่อมวลชน สภาพแวดล้อมทางสังคม อาชีพ เศรษฐกิจ รายได้ ศาสนา และตัวผู้นำ และแนวทางการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน คือ การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น โดยใช้สื่อทุกแขนงเพิ่มช่องทางในการรับรู้ให้ได้มากที่สุดตามยุคสมัย เพื่อให้ประชาชนตามทันสถานการณ์ในปัจจุบัน

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนแต่ละสังคมจะมีความแตกต่างกันออกไปแล้วแต่ความหลากหลายของคนในสังคม จึงไม่สามารถที่จะระบุได้ว่าวัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทยเป็นแบบใดแบบหนึ่ง เพราะในทุกๆ พื้นที่ ประชาชนล้วนมีความหลากหลาย ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของแต่ละสังคม คือ การปลูกจิตสำนึกที่เกี่ยวข้องกับระบบการเมืองในสังคมผ่านกระบวนการอบรมกล่อมเกล่าทางการเมืองจากกลุ่มสถาบันต่างๆ เช่น ครอบครัว การศึกษา กลุ่มเพื่อน กลุ่มอาชีพ กลุ่มศาสนา และกลุ่มสื่อมวลชน และการให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ถือเป็นแนวทางที่ช่วยส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน ประชาชนควรตื่นตัว ติดตาม และสนใจข่าวสารทางการเมือง ควรรักษาสิทธิของตน ควรมาแสดงออกซึ่งความต้องการ เพื่อให้รัฐบาลดำเนินนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนจริงๆ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นควรนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปจัดทำโครงการที่ช่วยส่งเสริมและปลูกฝังความคิดให้ประชาชนเห็นคุณค่า และความสำคัญทางการเมือง ให้ประชาชนตระหนักถึงการเข้ามามีส่วนร่วม โดยถือว่าการเมืองเป็นเรื่องของทุกคน ทุกคนมีสิทธิเข้าร่วมได้โดยชอบธรรม เนื่องจากวัฒนธรรมทางการเมืองที่พบในตำบลสะเตียงยังคงเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าที่ประชาชนไม่สนใจเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่จะเข้าร่วม
2. ผู้นำชุมชน ผู้บริหารหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการปกครองควรประชาสัมพันธ์ข่าวสารทางการเมืองให้มากยิ่งขึ้น โดยเน้นที่สื่อต่างๆ ทุกแขนง สื่อโซเชียล บ้ายประชาสัมพันธ์ หอกระจายข่าว เสียงตามสาย เพื่อให้ข่าวสารกระจายไปได้อย่างทั่วถึงทุกพื้นที่มากขึ้นกว่าเดิมตามแนวทางการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในตำบลสะเตียง และเพื่อเป็นการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองของคนในตำบลให้พัฒนาเป็นแบบมีส่วนร่วม และตามทันสถานการณ์ของสังคมได้มากยิ่งขึ้นอีกด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยเกี่ยวกับ แนวทางการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลสะเตียง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยใช้การวิจัยแบบผสม คือ การวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์ร่วมกับการบันทึกภาคสนาม และการสังเกต และสถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ สถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงวิเคราะห์

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐพงษ์ ไบยา. (2550). วัฒนธรรมประชาธิปไตยทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น อำเภอท่าวังผาจังหวัดน่าน. . เข้าถึงได้จาก : <file:///C:/Users/USER/Downloads/31-0020-ch2.pdf>. (วันที่ค้นข้อมูล : 19 กันยายน 2563).
- ธานี สุขเกษม. (2562). ขอบข่ายและวิธีการศึกษาทางรัฐศาสตร์. เพชรบูรณ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- นิติธร กล้าคุ้ม และเชี่ยวชาญ อาศุวัฒนกุล. (2561). วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตศาลายา. เข้าถึงได้จาก : [file:///C:/Users/USER/Downloads/85401-ไฟล์บทความ-258496-3-10-20180523%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/USER/Downloads/85401-ไฟล์บทความ-258496-3-10-20180523%20(3).pdf). (วันที่ค้นข้อมูล 23 กันยายน 2563).
- พรอัมรินทร์ พรหมเกิด. (2557). วัฒนธรรมทางการเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตยในเขตชนบทอีสาน : กรณีศึกษาประชาชนในเขตหมู่บ้านค่าง และหมู่บ้านสะอาด ตำบลสะอาดอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น. เข้าถึงได้จาก : <file:///C:/Users/USER/Downloads/32286-Article%20Text-71853-1-10-20150320.pdf>. (วันที่ค้นข้อมูล 23 กันยายน 2563).

- พีระพงศ์ สุจริตพันธ์, พีรดาว หมัดอำดัม และปาริชาติ ชุมพงค์. (2561). วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในอำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช. เข้าถึงได้จาก : <http://cms.dru.ac.th/jspui/bitstream/123456789/1583/1/วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในอำเภอสิชล%20จังหวัดนครศรีธรรมราช.pdf>. (วันที่ค้นข้อมูล 23 กันยายน 2563).
- เยาวเรศ แดงจวง. (2550). วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์. เข้าถึงได้จาก : <file:///C:/Users/USER/Downloads/ururresearch-0052-ch2.pdf>. (วันที่ค้นข้อมูล 25 กันยายน 2563).
- วุฒิศักดิ์ บุตน์. (2550). วัฒนธรรมทางการเมืองของชาวบ้าน : ศึกษาเฉพาะกรณีชาวบ้านหมู่บ้านห้วยหลิม (หมู่ที่ 3, 6, 9, 10) ตำบลมะบ้า กิ่งอำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก [file:///C:/Users/USER/Downloads/chapter2%20\(16\).pdf](file:///C:/Users/USER/Downloads/chapter2%20(16).pdf). (วันที่ค้นข้อมูล 22 มีนาคม 2564).
- สมบัติ อารงธัญวงศ์. (2559). การเมือง: แนวความคิดและการพัฒนา. (พิมพ์ครั้งที่ 23). กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.